

ความเปราะบางจากวิกฤตหนี้สาธารณะทั่วโลก...ผลกระทบต่อการส่งออกไทย

โดย นางขวัญใจ เตชเสนสกุล

ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM BANK)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา หนี้สาธารณะ (Public Debt) ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วกำลังกลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญในหลายประเทศ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่รัฐบาลของประเทศเหล่านั้นเร่งอัดฉีดเม็ดเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจที่อยู่ในภาวะซบเซาหลังวิกฤต Hamburger ในปี 2551 ขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศต่างเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศท่ามกลางการแข่งขันในตลาดโลกที่รุนแรงขึ้น ทั้งนี้ จากข้อมูลของ IMF พบว่าปัจจุบันหนี้สาธารณะต่อ GDP รวมทั้งโลกอยู่ที่ราว 210% เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากราว 70% ในปี 2551 ขณะที่เดียวกัน IMF คาดว่าสัดส่วนหนี้สาธารณะดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นทะลุระดับ 300% ในปี 2567 ทั้งนี้ หากพิจารณาเป็นรายประเทศพบว่า จำนวนประเทศที่กำลังเผชิญปัญหาหนี้สาธารณะก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน โดยประเทศที่มีสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP เกินกว่า 60% ซึ่งถือเป็นระดับที่เริ่มจะไม่ปลอดภัยตามหลักสากลเพิ่มขึ้นจาก 42 ประเทศในปี 2551 เป็น 70 ประเทศในปี 2561 โดยประเทศที่มีหนี้สาธารณะสูงสุดเป็นอันดับต้นๆ ของโลก อาทิ กรีซ (183%) เวเนซุเอลา (175%) อิตาลี (132%) ไชปรัส (102%) เป็นต้น

ทั้งนี้ จากข้อมูลในช่วงปี 2551-2561 พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัว (GDP per Capita) ของกลุ่มประเทศที่มีหนี้สาธารณะอยู่ในระดับสูงส่วนใหญ่มีทิศทางลดลง ไม่ว่าจะเป็น กรีซ (GDP per Capita หดตัวเฉลี่ย 2.8% ต่อปี) อิตาลี (หดตัว 0.6% ต่อปี) เวเนซุเอลา (หดตัว 3.6% ต่อปี) และ ไชปรัส (หดตัวเฉลี่ย 0.7% ต่อปี) เป็นต้น ขณะที่การนำเข้าของประเทศต่างๆ ข้างต้น ในช่วงเวลาเดียวกันขยายตัวในระดับต่ำ โดยกรีซมีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยหดตัว 0.3% ต่อปี อิตาลี (มูลค่านำเข้าขยายตัวเฉลี่ย 0.7% ต่อปี) เวเนซุเอลา (มูลค่านำเข้าหดตัวเฉลี่ย 9.8% ต่อปี) และ ไชปรัส (มูลค่านำเข้าเฉลี่ยขยายตัว 3.5% ต่อปี) เทียบกับมูลค่าการนำเข้าทั่วโลกในช่วงดังกล่าวที่ขยายตัวราว 4% ต่อปี

เป็นที่น่าสังเกตว่าในช่วงปี 2551-2561 มูลค่าส่งออกของไทยไปยังประเทศที่มีหนี้สาธารณะต่อ GDP เกินกว่า 60% ขยายตัวเฉลี่ยเพียงราว 3.5% ต่อปี ขณะที่มูลค่าส่งออกไปยังประเทศที่ไม่มีปัญหาหนี้สาธารณะขยายตัว 6.2% ต่อปี ส่งผลให้สัดส่วนมูลค่าส่งออกของไทยไปยังประเทศที่มีปัญหาหนี้สาธารณะลดลงต่อเนื่องจาก 47% ต่อมูลค่าส่งออกรวมในปี 2551 เหลือ 37% ในปี 2561

นอกจากนี้ หากพิจารณามูลค่าส่งออกของไทยรายประเทศ พบว่า การส่งออกของไทยไปยังประเทศที่มีหนี้สาธารณะสูงขยายตัวน้อยกว่าการส่งออกไปยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกันซึ่งไม่มีปัญหาหนี้สาธารณะ อาทิ การส่งออกของไทยไปกรีซและอิตาลีเป็นประเทศที่มีหนี้สาธารณะสูงสุดในยุโรป หดตัวเฉลี่ย 6.8% และขยายตัวเพียง 0.7% ต่อปีในช่วงปี 2551-2561 ตามลำดับ ขณะที่การส่งออกของไทยไปภูมิภาคยุโรปโดยรวมขยายตัวราว 2% ต่อปีในช่วงเวลาเดียวกัน เช่นเดียวกับการส่งออกของไทยไปเวเนซุเอลา (มีระดับหนี้สาธารณะสูงสุดในลาตินอเมริกา) หดตัวเฉลี่ย 5.4% ต่อปี ในช่วงปี 2551-2561 เทียบกับการส่งออกของไทยไปภูมิภาคลาตินอเมริกาขยายตัวเฉลี่ย 9% ต่อปีในช่วงเวลาเดียวกัน เป็นต้น

ประเทศ	% หนี้สาธารณะต่อ GDP	% Growth (ปี 2551-2561) มูลค่าส่งออกไทยไปแต่ละประเทศ	% Growth (ปี 2551-2561) มูลค่าส่งออกไทยไปภูมิภาคที่ประเทศนั้นๆ ตั้งอยู่
กรีซ	183%	-6.8%	ยุโรป : 1.9%
อิตาลี	132%	0.7%	
เวเนซุเอลา	175%	-5.4%	ลาตินอเมริกา : 9.0%
ไชปรัส	102%	-4.8%	ยุโรปตะวันออก : 4.8%

ที่มา : Trade map

แม้หนี้สาธารณะที่อยู่ในระดับสูงอาจไม่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่ออัตรการขยายตัวทางเศรษฐกิจ แต่ก็ส่งผลทางอ้อมต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาวของประเทศต่างๆ ในหลายแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดในการใช้นโยบายการคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ความน่าเชื่อถือของประเทศที่ส่งผลต่อต้นทุนในการกู้ยืมเงิน หรือบางกรณีก็อาจลุกลามไปถึงการดำเนินงานของภาครัฐที่ต้องสะดุดลง ดังเช่นกรณีของสหรัฐฯ ที่ต้องปิดหน่วยงานรัฐ (Government Shutdown) ชั่วคราวเป็นระยะจากปัญหาหนี้สาธารณะที่เกินพีดานตามกรอบที่กำหนด ดังนั้นผู้ส่งออกไทยจำเป็นต้องติดตามข้อมูลข่าวสารทางเศรษฐกิจด้านต่างๆ อย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งกระจายการส่งออกไปยังตลาดใหม่ๆ รวมถึงการนำเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงต่างๆ มาใช้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้การส่งออกเติบโตต่อไปได้ท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจโลกที่เต็มไปด้วยความเสี่ยงเช่นในปัจจุบัน